

Sygn. akt II K 87/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2019 roku

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSR Małgorzata Krupska-Świstak

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Kotala, staż. sąd. Justyny Dorosławskiej

przy udziale Prokuratora: xxx

po rozpoznaniu w dniach 17 września 2018 roku, 12 grudnia 2018 roku, 12 lutego 2019 roku, 16 kwietnia 2019 roku na rozprawie sprawy

A. D. (1)

s. J. i H. z domu K.

ur. (...) w P.

oskarżonego o to, że:

1. W okresie od dnia 19.07.2012 roku do dnia 25.07.2017 roku w P., woj. (...), działając z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 9.284zł 66gr firmę (...) Sp. z o. o. z/s w P. w ten sposób, że prowadząc działalność gospodarczą (...) A. D. (1) z siedzibą w P. pobierał towar w postaci artykułów spożywczych, z odroczonym terminem płatności wiedząc że jego firma jest w złej kondycji finansowej co spowodowało zaprzestanie płatności przez A. D. (1), a tym samym wprowadził w błąd co do zamiaru wywiązania się ze swoich zobowiązań, czym działał na szkodę (...) Sp. z o. o. z/s w P.,

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

2. W okresie od 01.11.2011 roku do dnia 25.07.2017 roku w P., woj. (...), działając z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 20.008zł 28gr firmę (...) sp. z o. o. z/s w Ł., w ten sposób, że prowadząc działalność gospodarczą (...) A. D. (1) z siedzibą w P. pobierał towar w postaci artykułów przemysłowych, z odroczonym terminem płatności wiedząc, że jego firma jest w złej kondycji finansowej co spowodowało zaprzestanie płatności przez A. D. (1), a tym samym wprowadził w błąd co do zamiaru wywiązania się ze swoich zobowiązań, czym działał na szkodę (...) sp. z o. o. z/s w Ł.,

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

3. W okresie od 06.02.2013 roku do dnia 25.07.2017 roku w P., woj. (...), działając z góry powziętym zamiarem, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 10.733zł 25gr firmę (...) Sp. z o.o. Sp. Komandytowa z/s w Z., w ten sposób, że prowadząc działalność gospodarczą (...) A. D. (1) z siedzibą w P. pobierał towar w postaci artykułów spożywczych, z odroczonym terminem płatności wiedząc, że jego firma jest w złej kondycji finansowej co spowodowało zaprzestanie płatności przez A. D. (1), a tym samym wprowadził w błąd co do zamiaru wywiązania się ze swoich zobowiązań czym działał na szkodę (...) Sp. z o.o. Sp. Komandytowa z/s w Z.,

tj. o czyn z art. 286 § 1 kk

orzeka:

1. oskarżonego A. D. (1) uznaje za winnego popełnienia czynów zarzuconych mu w punktach 1, 2, 3 aktu oskarżenia z tymi zmianami, iż:

- opis każdego z nich uzupełnia w ten sposób, że przyjmuje, że oskarżony działał w podobny sposób i w krótkich odstępach czasu,

- w opisie każdego z nich po zwrocie „wprowadził w błąd co do zamiaru” dodaje zwrot „i realnych możliwości”,

- przyjmuje, że oskarżony działał ciągiem przestępstw, z których każde wyczerpuje znamiona art. 286§1 kk w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 4§1 kk

i za to na podstawie art. 91§1 kk w zw. z art. 286§1 kk, art. 33§2 kk wymierza mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w liczbie 100 (stu) stawek dziennych, ustalając wysokość jednej dziennej stawki na kwotę 10 (dziesięciu) złotych;

2. na podstawie art. 69§1 i 2 kk, art. 70§1 pkt 1 kk wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesza oskarżonemu na okres próby 3 (trzech) lat;

3. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 100 (stu) złotych tytułem zwrotu wydatków oraz wymierza mu opłatę w kwocie 380 (trzystu osiemdziesięciu) złotych.

UZASADNIENIE

Oskarżony A. D. (1) od kwietnia 2010 r. prowadził w P. własną działalność gospodarczą pod nazwą Firma (...), w ramach której, na podstawie umowy franchisingowej z dnia 5 września 2011 r., uruchomił sklep spożywczy należący do sieci (...). Zgodnie z postanowieniami § 3 w/w umowy, oskarżony był obowiązany na własny koszt zapewnić zaopatrzenie sklepu i realizować wynikające stąd obowiązki handlowe.

Dowód: wydruk z CEDG k., umowa franchisingowa k. 57-75

Sklep prowadzony przez oskarżonego mieścił się na ulicy (...) w P., miał powierzchnię blisko 500 m⁽²⁾ i oferował szeroki asortyment towaru, w tym renomowanych marek, toteż na lokalnym rynku uchodził za duży i ekskluzywny. Produkty handlowe dostarczały do niego m.in. hurtownie (...) sp. z o.o. z siedzibą w Ł. (z branży chemiczno-kosmetycznej), (...) Sp. z o.o. z siedzibą w P.(z branży spożywczej), oraz (...) Sp. z o.o. Sp. Komandytowa z siedzibą w Z. (z branży mięsno-wędliniarskiej).

Początkowo współpraca z A. D. (1) nie budziła obaw pokrzywdzonych. W hurtowniach spożywczej i mięsnej oskarżony – jako nowy klient był zobligowany regulować należność za dostarczany towar bezzwłocznie, a dopiero z czasem, gdy dostawcy nabrali do niego zaufania dostarczali mu towar za odroczonym terminem płatności. Do udzielenia prolongaty terminów zapłaty przyczyniły się także obserwacje przedstawicieli handlowych pokrzywdzonych firm, których nieoficjalnym zadaniem była m.in. ocena wiarygodności kontrahenta w miejscu prowadzonej działalności gospodarczej. W imieniu hurtowni (...) do sklepu A. D. (1) przyjeżdżała A. J. i widząc ekskluzywny, dobrze wyposażony lokal, firmowany logo dużej sieci, nie widziała powodów do blokowania dostaw za odroczonym terminem płatności. Podobną politykę prowadziły także firmy (...) i (...).

Dowód: zeznania A. J. k. 386-386v, M. G. k. 385v-386

W dniu 21 listopada 2011 r. wyposażając nowootwierany sklep oskarżony zrealizował duże zakupy w spółce (...) nabywając na podstawie 22 faktur VAT towar o łącznej wartości ok. 30.000 zł. Odbierający zamówienie przedstawiciel handlowy ocenił go jako klienta wiarygodnego, a A. D. (1) przemilczał fakt, że ma kłopoty z terminowym regulowaniem zaległości i zapłatą za towar kupiony od innych dostawców – m.in. od Spółki (...) z B., której nie zapłacił za dostarczone słodycze. W pierwszej połowie grudnia dodatkowo dokupił w (...) sp. z o.o. asortyment o wartości 3.700 zł, a końcem

tego miesiąca dokonał wpłaty kwoty 11.749,09 zł, co utwierdziło sprzedawcę w przekonaniu, że jest wiarygodnym płatnikiem. Do marca 2012 r. firma (...) dostarczyła więc oskarżonemu kolejny towar o łącznej wartości 10.682,46 zł. Tym razem oskarżony spłacił należności jedynie w części, a próby nakłonienia go do spłaty pozostałej części długu pozostały bezskuteczne. W czerwcu 2012 r. Spółka, której oskarżony wciąż był winien 18.647,89 zł zdecydowała się wystąpić na drogę sądową i 3 sierpnia 2012 w postępowaniu (...) uzyskała nakaz zapłaty. Postępowanie egzekucyjne okazało się jednak bezskuteczne i zostało umorzone w listopadzie 2017 r. W toku egzekucji komornikowi udało się wyegzekwować jedynie 1.290,61 zł.

Dowód: zeznania M. G. k. 385v-386, k. 403-404, k. 284-285

Nakaz zapłaty k. 172-173, dokumentacja komornicza k. 166-169

Pozew k.178-179, wezwanie do zapłaty k.180-181, faktury VAT k.184-203v

Nakaz zapłaty k. 17

Umowa franchisingowa zawarta przez A. D. (1) z siecią (...) od początku nie przynosiła oczekiwanych wyników ekonomicznych, a wręcz skutkowała pogłębiającymi się długami. Oskarżony od początku nie był w stanie sprostać nawet należnościom podatkowym i wobec ZUS, gdzie przez cały 2012 rok notowano zaległości. Dodatkowo, A. D. (1) w 2012 miał zadłużenie z tytułu kredytu w bieżącym rachunku bankowym w kwocie bliskiej 100 000 zł i narastające systematycznie do maja 2013 r. zaległości u innych kontrahentów.

Dowód: informacja Naczelnika US k. 89, informacja ZUS k. 90, wyciąg z rachunku

bankowego k. 248-260, wyrok (...)k. 230 wraz z uzasadnieniem k.

231-242, uzasadnienie wyroku (...) k. 225-229v, zeznania

A. J. k. 386-386v, k. 303-305,

Mimo pogłębiającego się kryzysu finansowego firmy (...) oskarżony nadal nabywał towary od pokrzywdzonych firm za odroczonym terminem płatności. Żadnej z nich nie informował o złej kondycji gospodarczej swojego sklepu i pogłębiającym się zadłużeniu. Nie informował również o tym, że nie będzie w stanie dotrzymać ustalonych warunków zapłaty i wywiązać się z obowiązujących go terminów. Przeciwnie, składał zapewnienia, że za towar zapłaci o czasie. W rezultacie, po stosunkowo krótkim okresie współpracy także pozostałe dwie pokrzywdzone firmy zaczęły notować niepokojąco długie opóźnienia w zapłacie należności. Zmieniono wówczas politykę płatności i wymagano, aby A. D. (1) płacił gotówką, albo wstrzymywano dostawy do czasu uregulowania choć części przeterminowanych zaległości.

W lipcu 2012 r. na podstawie pięciu faktur VAT pobrał z hurtowni (...) towar o łącznej wartości 9.248, 66 zł, za który nigdy nie zapłacił. Ostatnia faktura została wystawiona 30 lipca 2012 r. W wyegzekwowaniu należności nie pomogły ani liczne wizyty przedstawiciela handlowego spółki, ani działania firmy windykacyjnej współpracującej z (...) Sp. z o.o.

Oskarżony zapewniał, że kłopoty z terminowym regulowaniem płatności są chwilowe, powoływał się na wyjazd za granicę, wielokrotnie zapewniał, że w wyznaczonych mu dodatkowo terminach wywiąże się ze zobowiązań wobec kontrahentów. Obietnic tych jednak nie dotrzymywał, a z czasem stał się nieuchwytny dla pokrzywdzonej i jej przedstawicieli likwidując sklep. Nigdy później nie wytłumaczył przyczyn zwłoki w spłacie pozostałych długów, nie zgłosił się do swoich kontrahentów z wnioskiem o rozłożenie płatności na raty.

Egzekucja należności, wszczęta na podstawie nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w P. sygn. (...) okazała się bezskuteczna.

Dowód: zestawienie zobowiązań wobec (...) Sp. z o.o. k. 275, zeznania R.

W. k. 273-274 zawiadomienie komornicze k. 276, postanowienie o umorzeniu egzekucji k. 277, zeznania A. J. k. 401-402v, k.304v i k. 386-386v, nakaz zapłaty k. 124-125

W okresie od 06 lutego do 29 kwietnia 2013 r. na podstawie osiemnastu faktur VAT z odroczonym terminem płatności oskarżony zakupił w firmie (...) towary wędliniarskie o łącznej wartości 10.733,25 gr. Przedstawiciele pokrzywdzonej nie byli świadomi, iż oskarżony od dawna zalega z płatnościami wobec innych dostawców (m.in. (...) i (...)) i ma długi także wobec instytucji publicznych. Wobec znacznego przekroczenia terminów zapłaty, spółka przestała wydawać oskarżonemu towar bez zapłaty, a kierowca hurtowni mógł po pozostawić tylko wtedy, gdy A. D. (1) płacił gotówką. Oskarżony nie reagował na wezwania do zapłaty, nie stosował się do uzgodnień czynionych z przedstawicielem handlowym. Nigdy nie uregulował zadłużenia i po likwidacji sklepu nie nawiązał z (...) żadnego kontaktu dotyczącego nierozliczonych faktur. Nakazem zapłaty Sądu Rejonowego w P. z dnia 23 sierpnia 2013 r. w sprawie (...) A. D. (1) został zobowiązany do zapłaty zadłużenia wynikającego z wszystkich nieuregulowanych faktur wraz z odsetkami, ale wszczęta na tej podstawie egzekucja komornicza także pozostała bezskuteczna.

Dowód: zeznania A. Ł. k. 402v-403 i k.289v, postanowienie komornicze k. 360, nakaz zapłaty k. 362-362v, zestawienie należności k. 372 faktury VAT k. 99-115v

A. D. (1) ma 46 lat, jest żonaty, ma dwoje dzieci w wieku 15 i 19 lat. Legitymuje się wykształceniem średnim technicznym, obecnie pozostaje w zatrudnieniu poza granicami kraju z wynagrodzeniem 250-300 euro tygodniowo. W przeszłości był karany, w tym za czyny z art. 286 § 1 kk.

Dowód: oświadczenie oskarżonego A. D. k. 400v, dane z KRK k.427-428

Oskarżony A. D. (1) nie przyznał się do popełnienia zarzuconych mu czynów i na obu etapach postępowania korzystał z prawa do odmowy składania wyjaśnień.

Dowód: wyjaśnienia oskarżonego A. D. k. 400-401 i k. 318-319

Sąd zważył, co następuje:

Analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego upoważnia do przyjęcia, że A. D. (1) jest sprawcą zarzuconych mu czynów, a jego wina nie budzi wątpliwości. Wniosek ten należało wyprowadzić w pierwszej kolejności z dowodów o charakterze nieosobowym, bowiem te najlepiej charakteryzują sytuację materialną oskarżonego w okresie zaciągania zobowiązań u pokrzywdzonych firm i tym samym rzucają światło na realność składanych przez oskarżonego obietnic.

Nie budzą wątpliwości informacje Urzędu Skarbowego i ZUS odnoszące się do sytuacji finansowej oskarżonego z okresu 2012-2015 i jasno wynika z nich, że już nawiązując współpracę z pokrzywdzonymi spółkami oskarżony miał zadłużenie z tytułu danin publicznych. Zważywszy, że dla każdego rozsądnego przedsiębiorcy regulowanie należności podatkowych i względem ZUS jest priorytetem, należy stwierdzić, że firma prowadzona przez oskarżonego nie miała takiego potencjału gospodarczego, o jakim można było wnioskować z zachowania A. D. (1) oraz wyglądu i wyposażenia jego sklepu. Warto zauważyć, że obiekt, do którego dostarczały towary pokrzywdzone spółki uchodził za duży i ekskluzywny, przy czym przynależność do znanej sieci i rozmach zakupów budziły u przedstawicieli handlowych pokrzywdzonych, sondujących wiarygodność nowego klienta wrażenie, że sklep działa prężnie, a jego właściciel jest wiarygodnym partnerem handlowym.

W pełni wiarygodna pozostaje nadto dokumentacja komornicza, orzeczenia sądowe potwierdzające zobowiązania A. D. (1) wobec dostawców oraz historia jego rachunku bankowego wykazująca zadłużenie w roku 2012 na poziomie 100.000 zł. Analiza w/w dowodów prowadzi do wniosku, że dokonując zakupów z odroczonym terminem płatności w hurtowniach należących do (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o. A. D. (1) był już niewypłacalnym dłużnikiem Spółki (...), co potwierdza nakaz zapłaty wydany na rzecz w/w firmy i prowadzona w oparciu niego- bezskuteczna egzekucja komornicza. Trudno o bardziej czytelny wyraz w pełni świadomego i zamierzonego doprowadzenia pokrzywdzonych do niekorzystnego rozporządzenia ich mieniem. A. D. (1) w pełni zdawał sobie bowiem sprawę, że zaciąganych zobowiązań nie zrealizuje w sposób zgodny z umową, bo nie będzie w stanie zapłacić za pobrany towar w terminach wskazanych na kolejnych fakturach VAT. Narzuca się wniosek, że sklep oskarżonego funkcjonował w oparciu o dostarczony na kredyt towar, a oskarżony lawirował pomiędzy dostawcami tak, aby jak najdłużej sprawiać wrażenie wiarygodnego klienta i pozorować swoją wiarygodność handlową. Wystarczy przypomnieć, że otwierając swój duży sklep wyposażył go w artykuły chemiczno-kosmetyczne o wartości blisko 40.000 zł nabyte w (...) Sp. z o.o. za odroczonym terminem płatności. Nawet tych pierwszych zakupów nigdy w całości nie spłacił, co nie zmienia faktu, że przedstawiciele handlowi innych dostawców naocznie stwierdzali, że sklep oskarżonego jest dobrze wyposażony i nie brak w nim luksusowych towarów. Rzecz jednak w tym, że żaden z nich nie miał świadomości, iż widoczny na sklepowych półkach towar nie został spłacony, a jego sprzedawca uzyskał już nakaz zapłaty przeciwko oskarżonemu.

Nie budziły wątpliwości zeznania M. G., A. Ł., A. J. i R. W., bowiem korespondowały z dowodami nieosobowymi ilustrującymi transakcje oskarżonego z pokrzywdzonymi spółkami. Powołane zeznania miały także ten walor, że potwierdzały je wskazania doświadczenia życiowego oraz zdrowy rozsądek.

Stanowisko oskarżonego, sprowadzające się do lakonicznego i gołosłownego zaprzeczenia stawianym mu zarzutom nie zasługiwało na wiarę. Stało ono w oczywistej sprzeczności z wymową pozytywnie ocenionych dowodów, ale także z logiką sytuacyjną i podstawową wiedzą życiową. Trudno szkody powstałe po stronie pokrzywdzonych spółek kłaść na karb normalnego ryzyka gospodarczego, skoro nakłaniając je do wydania towaru za odroczonym terminem płatności A. D. (1) w pełni zdawał sobie sprawę z tego, że nie będzie w stanie dotrzymać terminu zapłaty, bo już ciąży na nim inne, przeterminowane zobowiązania, a współpraca z marką (...) S.A. jest „kompletnym niewypałem”, jak sam napisał w kierowanym do niej wniosku o zawezwanie do próby ugodowej.

Przepis art. 286 § 1 kk stanowi, iż karze podlega ten kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadza inną osobę do niekorzystnego rozporządzenia własnym lub cudzym mieniem za pomocą wprowadzenia jej w błąd albo wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania przedsiębranego działania. Omawiany czyn jest przestępstwem umyślnym, zaliczanym do tzw. celowościowej odmiany przestępstw kierunkowych. Charakterystyczny dla strony podmiotowej tego przestępstwa zamiar bezpośredni powinien obejmować zarówno cel działania sprawy, jak i sam sposób działania zmierzającego do zrealizowania tego celu.

A. D. (1) przeczył tak pojmowanemu zamiarowi, a wnioski dowodowe jego obrońcy sugerowały, że firma (...) w okresie współpracy z pokrzywdzonymi była w dobrej kondycji, zaś opóźnienia w płatnościach stanowiły efekt trudności mogących uchodzić za przejściowe (v. k. 407-408). Z takim stanowiskiem nie sposób się zgodzić, ponieważ oskarżony już uruchamiając swój sklep był zadłużony, a umowa z właścicielem marki (...) w żadnym okresie nie przynosiła zysków pozwalających żywić nadzieję na zmianę tego stanu rzeczy. Przeciwnie, A. D. (1) od początku prowadzenia sklepu nie był w stanie uregulować należności związanych nawet z pierwszymi zakupami, o czym najlepiej świadczy przypadek Spółki (...). Dostarczone przez w/w spółkę artykuły chemiczne nie zostały rozliczone ani w uzgodnionych terminach, ani nawet w kolejnych latach. Podobnie miała się sytuacja z dostawcami nie będącymi pokrzywdzonymi w niniejszym postępowaniu np. firmami (...), czy (...), a wreszcie z ZUS, gdzie zadłużenie za okres styczeń 2011 – grudzień 2013 osiągnęło wartość 86.380, 90 zł (nie licząc odsetek i kosztów egzekucji administracyjnej) i było podstawą wydawanych w kolejnych latach wyroków w postępowaniach wykroczeniowych. Jest więc rzeczą oczywistą, że borykający się z długami A. D. (1) nie był w stanie sprostać zaciąganim zobowiązaniom i wywiązać się z obowiązujących go terminów zapłaty za towar, jak również nie miał powodów twierdzić, że jego trudności finansowe są chwilowe.

Jak zwrócił uwagę Sąd Apelacyjny w Katowicach w wyroku z dnia 10 grudnia 2009 r. 9 II Aka 361/2009, LexPolonica nr 2264995) - przy ustaleniu zamiaru sprawcy oszustwa nie przynajmniej się do winy należy brać pod uwagę wszystkie okoliczności, na podstawie których można byłoby wyprowadzić wnioski, co do realności wypełnienia obietnic złożonych przez sprawcę osobie rozporządzającej mieniem, a w szczególności jego możliwości finansowe i skalę przyjętych zobowiązań. Deklaracje składane przez oskarżonego w opisanych realiach faktycznych nie były realne i nie było żadnych szans, aby pokrzywdzone otrzymały zapłatę za towar ani w terminach wskazanych na fakturach, ani w kolejnych wyznaczonych w uzgodnieniu z oskarżonym. Już w okresie poprzedzającym zakup towaru za odroczone terminem płatności u pokrzywdzonych firm oskarżony znajdował się w bardzo złej sytuacji finansowej, a jego długi narastały lawinowo i poza instytucjami publicznymi dotyczyły także innych dostawców. Zadłużenie firmy (...) istniało już w 2011 r. i nigdy nie zostało zlikwidowane. Trudno oprzeć się wrażeniu, że sklep oskarżonego funkcjonował w głównej mierze dzięki towarom zakupionym na przysłowiową „kreskę”, a dbałość o wizerunek firmy (...) i dobrą współpracę z dostawcami kończyła się wraz z dostarczeniem towaru. Później oskarżony stawał się nieuchwytny dla kontrahentów i nigdy nie wykazał żadnej inicjatywy świadczącej o tym, że przejmuje się zadłużeniem i zamierza je w miarę możliwości regulować. Taka postawa nie cechuje uczciwego przedsiębiorcy, który popadł w przejściowe kłopoty. Zwłoka w uiszczeniu zapłaty nie miała więc swojej przyczyny w okolicznościach, które oskarżonego zaskoczyły już po pobraniu towaru. Przeciwnie, A. D. (1) kupował produkty od spółek (...), (...) i (...) będąc w pełni świadomym swojego położenia i zdając sobie sprawę, że nie jest w stanie zrobić zaopatrzenia za gotówkę. Rozumiał też, że jedynie forma rozliczeń bezgotówkowych pozwoli mu wyposażyć sklep w niezbędny towar, na który po prostu nie miał pieniędzy. Zapłatę zaś, wbrew podpisywanym dokumentom, odkładał na niepewną i nieokreśloną przyszłość, o czym jednak nie uprzedził swoich kontrahentów. Przed pokrzywdzonymi do końca celowo taił swoją sytuację, zdając sobie sprawę, że uczciwa informacja pozbawi go szans na kontynuację korzystnej współpracy. Odpowiedzialność karna za przestępstwo oszustwa nie może być zredukowana do odpowiedzialności za dług i można zgodzić się z założeniem, że kontrahent w transakcji dwustronnej nie ma obowiązku ujawnienia sytuacji materialnej swojej firmy. Jednak tylko wówczas nie będzie to miało charakteru wprowadzenia w błąd lub wyzyskania błędu w rozumieniu przepisu art. 286 § 1 kk, gdy podmiot taki, przy zachowaniu reguł kupieckich, którym druga ze stron umowy ma prawo ufać, będzie miał faktyczną możliwość realizacji przyjętego na siebie umownie zobowiązania w dacie jego powstania. W przeciwnym razie tworzenie fikcji poprzez zatajanie faktycznego standingu firmy jest kreowaniem mylnego wyobrażenia o możliwościach spłaty zadłużenia w umówionym terminie. Także bowiem odłożenie spłaty długów na czas bliżej nieoznaczony, prowadzi do niekorzystnego rozporządzenia mieniem, stanowiąc przestępstwo oszustwa i jest formą zadłużenia w rozumieniu prawa cywilnego opartego na czynie niedozwolonym. Ma to szczególne znaczenie w sytuacji nabywania towarów z opóźnionym terminem zapłaty, kiedy to w szeregu wypadkach strony naruszają podstawowe zasady prawa cywilnego i obyczaju kupieckiego, burząc pokładane w nich zaufanie kontrahenta, że właściwie wywiążą się z umowy, mimo że z góry wiadomym jest, że jest to po prostu niemożliwe (v. wyrok SA w Katowicach z dnia 20 kwietnia 2000 r. II Aka 71/2000, OSA 2001/7-8 poz. 54 str. 54).

A. D. (1) wprowadził zatem pokrzywdzonych w błąd co do swojej faktycznej sytuacji finansowej i możliwości płatniczych zarządzanej przez siebie firmy i ewidentnie działał przy tym w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Tylko bowiem dzięki odroczonego terminowi płatności zaopatrywał swój sklep w towar handlowy warunkujący sprzedaż i gwarantujący przychód.

Trudno czynić pokrzywdzonym zarzut z tego, że dawali wiarę składanym obietnicom i dali się zwieść pozorom, jakie faktycznie mógł stwarzać dobrze zaopatrzony i funkcjonujący sklep oskarżonego. Warto za Sądem Najwyższym powtórzyć, że przepis art. 286 § 1 kk nie wymaga ustalenia podejmowania przez sprawcę szczególnych, spektakularnych czynności. Wystarczające jest bowiem ustalenie jakiegokolwiek działania, które może spowodować błędne wyobrażenie o rzeczywistości u osoby rozporządzającej mieniem (v. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 26 czerwca 2003 r. V KK 324/2002 LexPolonica nr 366709). Trudno zaprzeczyć, że przemilczenie informacji o braku realnych szans na dokonanie zapłaty za towar w terminie wskazanym na fakturze pozbawiało pokrzywdzone możliwości należytej oceny ryzyka gospodarczego i nosiło znamiona wyzyskania ich błędnego wyobrażenia o rzeczywistych możliwościach płatniczych oskarżonego. .

Niekorzystnym rozporządzeniem mieniem, a więc kolejnym znamieniem przestępstwa oszustwa, jest każda czynność o charakterze określonej dyspozycji majątkowej, odnoszącej się do ogółu praw majątkowych, ale i zobowiązań kształtujących sytuację majątkową, która skutkuje ogólnym pogorszeniem sytuacji majątkowej pokrzywdzonego, w tym zmniejszeniem szans na zaspokojenie roszczeń w przyszłości. Wydanie towaru na preferencyjnych warunkach odroczonej płatności kontrahentowi, który nie panuje nad narastającym zadłużeniem i nie dysponuje majątkiem zdolnym zaspokoić roszczenia wszystkich swoich wierzycieli z całą pewnością jest niekorzystną decyzją gospodarczą. Trudno zaprzeczyć logice rozumowania R. W., który zeznał, że świadomość skali długów A. D. (1) i wiedza o braku płynności finansowej jego firmy skutkowałyby odmową wydania towaru z prolongatą terminu zapłaty.

Zważywszy, że każdorazowo oskarżony w identyczny sposób i w wyniku tego samego, z góry powziętego zamiaru doprowadził pokrzywdzone spółki do wydania mu towaru na podstawie szeregu odrębnych transakcji, ilustrowanych kolejnymi fakturami vat, jego działanie (w ramach poszczególnych przestępstw) należało kwalifikować przy użyciu art. 12 kk korygując jednocześnie opisy czynów w części odnoszącej się do cech tzw. czynu ciągłego.

Oceniając stopień winy należało mieć na względzie takie okoliczności, które obniżając z różnych przyczyn zdolność prawidłowego postrzegania rzeczywistości i kontrolowania własnych zachowań, mogłyby znacząco, w sposób usprawiedliwiony determinować istniejącą po stronie oskarżonych wolę popełnienia przestępstwa. Istnienia takich okoliczności postępowanie dowodowe nie dowiodło, bowiem według przekonującej opinii psychiatrycznej A. D. (1) działał jako sprawca poczytalny.

Stopień społecznej szkodliwości czynu analizowany przez pryzmat komponentów wymienionych w art. 115 § 2 kk należało uznać za znaczny. Oskarżony swoim zachowaniem godził w cudze mienie, będące dobrem o niekwestionowanej wartości. Sposób jego działania jest naganny, bowiem oskarżony wielokrotnie, bez skrupułów wykorzystał okazane mu zaufanie i cynicznie podszedł do współpracy z pokrzywdzonymi zrywając współpracę z chwilą, gdy jego niewypłacalność wychodziła na jaw. Nie interesowało go to, że próbując utrzymać własną firmę może pogrzyżać inną. Rozmiar szkody jaką swoim zachowaniem wyrządził jest znaczny, zwłaszcza w odniesieniu go do realiów z okresu zaciągnięcia zobowiązań. Tego rodzaju zachowanie, dotyczące jeden podmiot gospodarczy dotyka, na zasadzie domina, także inne, burząc niezakłócony przepływ środków finansowych i doprowadzając do zatorów płatniczych, będących zjawiskiem niezwykle niebezpiecznym. Dlatego i grożąca szkoda nie może być w tym wypadku bagatelizowana. Nie sposób zaprzeczyć, że tego rodzaju postępowanie narusza pewność obrotu gospodarczego i osłabia zaufanie do kontrahentów, a w konsekwencji spowalnia tempo rozwoju gospodarczego społeczeństwa.

Po stronie oskarżonego wystąpiły jednak również okoliczności łagodzące. A. D. (1) w chwili czynów był osobą niekaraną, a zapadłe przeciwko niemu później wyroki skazujące miały związek z tym samym okresem i stanowiły pokłosie tego samego nieudanego przedsięwzięcia gospodarczego.

Mając powyższe na uwadze i uznając, że A. D. (1) dział w warunkach ciągu przestępstw wymierzono mu karę 1 roku pozbawienia wolności. Właściwości i warunki osobiste oskarżonego nie sprzeciwiały się postawieniu mu pozytywnej prognozy kryminologicznej, zwłaszcza że w stanie prawnym obowiązującym w dacie popełnienia przestępstw nie istniały w tym zakresie ograniczenia wynikające z uprzednich skazań na karę najsurowszego rodzaju. Ponadto, oskarżony jako przestępca gospodarczy i dłużnik wielu podmiotów winien mieć szanse na spłatę długów, do czego z pewnością przyczyni się obecna stabilizacja zawodowa i regularny dochód z pracy za granicą. Trzyletni okres próby jest konieczny dla zweryfikowania postawionej prognozy, bowiem oskarżony – jak dotąd – nie zdobył się na skrucę i czynił starań o pojednanie z pokrzywdzonymi.

Zważywszy, że przestępstwa były motywowane wolą uzyskania korzyści majątkowych, na podstawie art. 33 § 2 kk orzeczono nadto karę grzywny w liczbie 100 stawek dziennych o wartości 10 zł każda. Wprawdzie oskarżony uzyskuje niemały dochód, ale ma także duże zobowiązania finansowe i powinien zachować możliwość ich systematycznej spłaty.

Zważywszy, że w obrocie prawnym pozostają już wcześniej wydane tytuły wykonawcze uprawniające każdą z pokrzywdzonych spółek do egzekwowania naprawienia szkody wyrządzonej brakiem zapłaty za pobrane towary, zabrakło podstaw do rozstrzygnięć na podstawie art. 46 kk.

Orzeczenie o kosztach postępowania znajduje oparcie w treści art. 627 kpk, a opłatę, wymierzono na mocy art. 2 ust. 1 pkt 3 i art. 3 ust. 1 Ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. z 2003 r. Nr 229, poz. 2272).